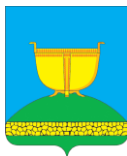

**СОВЕТ УСАДСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЫСОКОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ
ТАТАРСТАН**

422710, Высокогорский район РТ,
с. Усады ,ул. Советская,41

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БИЕКТАУ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ
УСАД АВЫЛ**

ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ
422710, ТР.Биектау районы,
Усад авылы ,Совет ур, 41

Тел./факс: +7(84365) 73-2-75, e-mail: Usad.Vsg@tatar.ru

КАРАР
от « 12 » февраль 2015 ел

РЕШЕНИЕ
№ 298а

**Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл
жирлеге муниципаль берәмлегенә муниципаль хокукый актлары
системасы турындагы нигезләмәне раслау хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге Советы гражданнарга аларның хокукларына һәм ирекләренә кагылышлы муниципаль хокукый актларны халыкка житкерүне тәэмин итү өчен, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге муниципаль берәмлегенә муниципаль хокукый актлары системасы турында Нигезләмәне раслау (1 нче кушымта)

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> Фәрит Мөхәммәтшин: "Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы эше югары бәяләнде" <http://pravo.tatarstan.ru/>

3. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң 10 көн эчендә үз көченә керә.

Усад авыл жирлеге башлыгы урынбасары

Д.В.Нигметзянова

ЭШ

муниципаль хокукый актлар системасы турында Усад авыл жирлеге башлыгы Биектау муниципаль районы авыл жирлекләре

І КИСӘК.

ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. 1.1. Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә муниципаль хокукый актлар системасын, (алга таба-авыл жирлеге) муниципаль хокукый актлар төрләрен, аларны эшләү, кабул итү (бастырып чыгару), рәсми аңлатма бирү һәм үз көченә керү тәртибен, шулай ук муниципаль хокукый актларга куела торган таләпләрне һәм экспертиза үткөрүне билгели.

1.2. Әлеге нигезләмәнең хокукый нигезе-Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, Россия Федерациясенен башка федераль законнары һәм норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, шулай ук Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы.

1.3. Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

1) муниципаль хокукый акт-жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча яисә жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча, муниципаль берәмлек халкы турыдан-туры жирле үзидарә органы һәм (яисә) жирле үзидарәнен вазыйфай заты тарафыннан кабул ителгән, жирлек территориясендә гомуми мәжбүри, мәжбүри үтәлгә тиешле, гомуми мәжбүри булган яисә индивидуаль характерга ия, жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча жирлек территориясендә;

2) муниципаль норматив хокукый акт – жәмәгать мөнәсәбәтләренен билгеле бер төрен жайга салуга берничә тапкыр кулланыла торган һәм берничә тапкыр кулланыла торган үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен (хокук нормаларын) билгели торган, үзгәртә яисә юкка чыгара торган муниципаль хокукый акт.;

3) муниципаль индивидуаль (норматив булмаган) хокукый акт – жирле үзидарәнен конкрет карарга исәпләнгән һәм конкрет затка адресланган индивидуаль күрсәтмәне үз эченә алган хокук куллану акты;

4) жирле үзидарә органнарының хокук куллану эшчәнлеге - жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнен вазыйфай затларының норматив хокукый актлары нигезендә конкрет мәсьәләләрен, эшләрен карау һәм аларны карау нәтижәләре буенча зат яисә аларга адресланган затлар өчен мәжбүри булган

муниципаль индивидуаль хокукый актларны кабул итү (бастырып чыгару) буенча законнар белән жайга салынган эшчәнлеге.

5) муниципаль норматив хокукый актларга рәсми аңлатма бирү-вәкаләтле органнар эшчәнлеге, аны гамәлгә ашыру барышында муниципаль норматив хокукый актларның хокукый нормасының мәгънәсен һәм эчтәлеген билгеләүгә юнәлдерелгән;

6) юридик техника кагыйдәләре - хокукый актларны эшлөгәндә, бәян иткәндә, рәсмиләштергәндә кулланыла торган алымнар, кабул итүләр жыелмасы.

II КИСӘК. МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАР ТӨРЛӘРЕ

2.1. Муниципаль хокукый актлар системасына керә:

- 1) муниципаль берәмлек уставы;
- 2) жирле референдумда, гражданнар жыенында кабул ителгән хокукый актлар;
- 3) авыл жирлеге Советы карарлары;
- 4) муниципаль берәмлек башлыгы карарлары һәм боерыклары;
- 5) жирле үзидарә органнарының гамәлдәге законнар һәм муниципаль берәмлек уставы нигезендә бүтән актлары.

2.2. Муниципаль берәмлек уставы һәм жирле референдумда, гражданнар жыенында кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында иң югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм жирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар муниципаль берәмлек Уставына һәм жирле референдумда, гражданнар жыенында кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

2.3. Муниципаль хокукый актлар, аларның эчтәлегенә бәйле рәвештә, норматив хокукый актлар белән дә, индивидуаль характердагы актлар белән дә булырга мөмкин.

Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирле референдумда, гражданнар жыенында жирле әһәмияткәгә мәсьәләләр буенча муниципаль берәмлек халкының турыдан-туры ихтыярын белдерү карар рәвешендә кабул ителә.

2.4. Усад авыл жирлеге Советы (алга таба авыл жирлеге Советы), федераль законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль берәмлек уставы нигезендә, жирлек территориясендә мәжбүри үтәлгә тиешле кагыйдәләр, шулай ук Усад авыл жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар кабул итә.

2.5. Усад авыл жирлеге башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә, муниципаль берәмлек уставы һәм жирлек Советы карарлары нигезендә, жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

Жирлек башлыгы әлегә Нигезләмәнең 2.6 пунктында бәян ителгән

мәсьәләләр буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара, әгәр жирлек башлыгы Башкарма комитет җитәкчесе булса.

2.6. Авыл жирлеге башлыгы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль берәмлек уставы, жирлек Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр һәм жирле әһәмияткә мәсьәләләр буенча карарлар, шулай ук авыл жирлеге башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

Ш. КИСӘК

МУНИЦИПАЛЬ НОРМАТИВ ХОКУКЫЙ АКТЛАРНЫ ЭШЛӘУ ҺӘМ КАБУЛ ИТҮ ТӘРТИБЕ

3.1. Жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының нормалар иҗат итү эшчәнлегенә стадияләре булып муниципаль норматив хокукый актны кабул итүнең эзлекле этаплары тора, аларның һәркайсында нормалар иҗат итү эшчәнлегенә мөстәкыйль бурычлары хәл ителә.

3.2. Норматив хокукый акт проектын жирле үзидарә органына рәсми рәвештә кертү хокукый инициатива дип таныла, ул жирле үзидарә органының аны карау һәм кабул итү яисә кире кагу бурычын үз эченә ала.

3.3. Жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының норма иҗат итү эшчәнлегенә төп стадияләре булып тора:

- 1) муниципаль норматив хокукый актны эшләү буенча эшләргә планлаштыру;
- 2) муниципаль норматив хокукый акт проектын әзерләү;
- 3) жирлекнең кызыксынган органнары һәм вазыйфай затлары белән килештерү һәм муниципаль норматив хокукый актлар проектларына хокукый экспертиза;
- 4) муниципаль норматив хокукый акт проектын тиешле хокук чыгару органына кертү;
- 5) муниципаль норматив хокукый актны кабул итү (имзалау) ;
- 6) муниципаль норматив хокукый актны муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә рәсми бастырып чыгару халыкка җиткерү) ;
- 7) тиешле норматив хокукый акт белән билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә муниципаль норматив хокукый актка аңлатма бирү;
- 8) муниципаль норматив хокукый актларны системалаштыру һәм исәпкә алу.

3.4. Муниципаль норматив хокукый актларның бердәм системасын булдыру, нормалар иҗат итү эшчәнлегендә хәбәрдарлыкны тәмин итү максатларында, жирлек территориясендә иҗтимагый мөнәсәбәтләргә хокукый җайга салуның кабатлануына юл куймау максатыннан, жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының норма чыгару эшчәнлегенә планлы нигездә гамәлгә ашырыла.

3.5. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын әзерләү планнары иң мөһим һәм трудоемкалы актлар проектларын эшләүне күздә тоту һәм нормалар

ижат итү эшчәнлеге планына кертелмәгән проектларны тиешле муниципаль орган йөкләмәсе буенча эзерләүне төшереп калдырмый.

3.6. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын эзерләү планнары агымдагы (бер елдан да артык вакытка исәпләнгән) һәм перспективалы (биш елга кадәр исәпләнгән) булырга мөмкин.

3.7. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын эзерләү планнары федераль һәм республика закон чыгару һәм башкарма хакимият органнарының норма чыгару эшчәнлеге программаларын һәм планнарын исәпкә алып формалаштырыла.

3.8. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын эзерләү, карау һәм раслау тәртибе тиешле муниципаль орган регламенты белән билгеләнә.

3.9. Муниципаль норматив хокукый актларны кертү, алдан карау, кабул итү, имзалау һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өлеге Нигезләмә таләпләрен исәпкә алып, муниципаль берәмлек уставында һәм (яисә) башка муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3.10. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документлар исемлеге һәм рәвешә жирле үзидарә органының яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затының норматив хокукый акты белән билгеләнә, аларга карап тикшерүгә өлеге проектлар кертелә.

3.11. Нормалар ижат итү эшләре планына кертелгән муниципаль хокукый актларны эшләү планда күрсәтелгән җаваплы орган (структур бүлекчә) яисә жирле үзидарәнең вазыйфай заты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3.12. Муниципаль норматив хокукый акт проекты муниципаль органга һәм тәкъдим ителгән проектны кабул итү вәкаләтләренә кертгән вазыйфай затка тапшырган очракта, гражданның хокукый чыгару инициативасы тәртибендә күрсәтелгән затлар аны билгеләнгән тәртиптә карарга, кабул итәргә яисә нигезлә баш тартырга тиеш. рассмотреть его в установленном порядке, принять или дать обоснованный отказ.

3.13. Муниципаль норматив хокукый акт проектының Россия Федерациясе законнарына, Татарстан Республикасы законнарына, муниципаль берәмлек Уставына һәм юридик техникага туры килүен бәяләү өчен хокукый акт кабул ителгәнче (бастырып чыгарганчы) аның хокукый экспертизасы үткәрелә.

3.14. Муниципаль норматив хокукый актны гамәлгә ашыру жирле бюджет акчалары исәбеннән каплана торган чыгымнарны күздә тотса, хокукый акт проектына финанс - икътисадый экспертиза жирле үзидарәнең тиешле органы (вазыйфай заты) тарафыннан билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

3.15. Кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектының, шулай ук гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларның сыйфатын бәяләү һәм аларны камилләштерү буенча тәкъдимнәр алу өчен бәйсез фәнни (хокукый, финанс, фәнни-техник, экологик һ.б.) экспертиза үткәрелергә мөмкин.

3.16. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлдәге законнар һәм (яки) актның эчке каршылыктарыннан тыш, үз норматив хокукый актларына эчке (хезмәт) экспертиза оештыралар һәм, кирәк очракта, тиешле проектны кабул итү өчен эзерлиләр.

3.17. Муниципаль хокукый актлар вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан

Жирле үзидарәнең тиешле органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан билгеләнә торган тәртиптә аларны кул кую юлы белән кабул ителә.

3.18. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын эзерләү һәм кабул итү буенча әлеге бүлектә бәян ителгән кагыйдәләр башка муниципаль хокукый актларга да кулланыла.

IV КИСӘК.

МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРГА КУЕЛА ТОРГАН ТАЛӘПЛӘР

4.1. Муниципаль хокукый актлар түбәндәге төп таләпләргә җавап бирергә тиеш:

- 1) Законлылык;
- 2) юридик техника кагыйдәләрен үтәү;
- 3) муниципаль хокукый актны жирле бюджет акчалары белән тәмин итү.

4.2. Муниципаль хокукый акт Россия Федерациясе Конституциясенә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарына, шулай ук Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлегенә муниципаль берәмлегенә Уставына туры килергә тиеш.

4.3. Муниципаль хокукый актны эзерләгәндә ижтимагый мөнәсәбәтләр өлкәсендә хокукый жайга салуның торышын, хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) кирәклеген һәм күздә тотылган хокукый күрсәтмәләренң житәрлек дәрәжәдә булуын исәпкә алырга кирәк.

4.3. Муниципаль хокукый акт, документ буларак, эчтәлек (төп) өлешеннән һәм реквизитлардан тора.

Муниципаль хокукый актның эчтәлекле өлеше булып, аны кабул итү (преамбулалар) максатларын һәм мотивларын аңлатучы нигезләмәләрен һәм анда булган хокук нормалары яисә индивидуаль күрсәтмәләренң язма рәвештә чагылдырылган тел, әһәмиятле, график, сүз-терминологик беркетү тора.

4.4. Муниципаль хокукый актларда хокукый нормалар төгәл, лаконичный, ике төрле аңлашылмаучанлыкны, декларативлыкны төшереп калдыручы булырга тиеш. Хокукый нормалар логик эзлеклелектә, ачык һәм һәркем өчен мөмкин булган телдә бәян ителә.

4.5. Муниципаль хокукый актларда бер термин яисә бер төшенчәне төрле терминнар белән билгеләү рөхсәт ителми, әгәр бу муниципаль хокукый актта махсус билгеләнмәгән булса. Муниципаль хокукый актларда сүзләр һәм гыйбарәләр федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында кулланыла торган терминология белән төгәл аңлауны һәм бердәмлекне тәмин итүче әһәмияттә кулланыла.

4.6. Муниципаль хокукый актта кулланыла торган юридик, техник һәм башка махсус терминнарны билгеләү, әгәр моннан башка аңлау мөмкин булмаса яисә кыен булса, бирелергә мөмкин.

4.7. Муниципаль хокукый актларда чит ил терминнарын һәм гыйбарәләрен куллану, шул ук мәгънәгә ия рус терминнары һәм гыйбарәләре яки чит ил тарихы терминнары булмаган очракта, рус телендә гомуми кулланылыш була.

4.8. Муниципаль хокукый актның аерылгысыз өлеше булган таблицалар,

графиклар, схемалар, сызымнар, рәсемнәр, карта һ.б., кагыйдә буларак, аңа кушымталар рәвешендә рәсмиләштерелә.

4.9. Муниципаль хокукый акт структурасы (ул раслаган документ) хокукый жайга салу темасының логик үсешен, гомуми нигезләмәләрдән конкрет нигезләмәләргә күчүне тәэмин итәргә тиеш.

4.10. Муниципаль хокукый акт һәм ул раслаган документ (кушымта) мәжбүри тәртиптә исеме бар.

Муниципаль хокукый актның (ул раслаган документ) атамасы аның эчтәлегенә турында гомуми Күрсәтмә бирергә, хокукый жайга салу предметын төгәл чагылдырырга тиеш.

4.11. Преамбуланың муниципаль норматив хокукый актларында «карар (а)», «карар бирәм», «приказ бирәм» дигән гыйбарә белән тәмамлана.

Преамбулага норматив характердагы нигезләмәләргә кергү рөхсәт ителми. Преамбула абзацлардан торырга мөмкин.

4.12. Муниципаль хокукый актның (ул раслаган документ) төп структур элементлары булып Гарәп цифрасы белән нумерлана һәм аның исеме юк. Муниципаль хокукый актның пунктында бер яки берничә норматив, яки индивидуаль күрсәтмә бар.

4.13. Күләме буенча муниципаль хокукый актларда (алар тарафыннан расланган документларда) якин-тирә эчтәлекле пунктлар районнар башлыкларына берләшергә мөмкин, кирәкле очракларда башлыктар бүлекләргә берләшергә мөмкин.

Башлыктар «башлык» сүзгә белән билгеләнә, гарәп саннары белән нокта куела һәм исеме бар. Бүлекләр «бүлек» сүзгә белән билгеләнә, нокта белән Рим саннары белән нумерлана һәм исеме бар.

Муниципаль хокукый актларда (алар тарафыннан расланган документларда) пунктларның барлык хокукый акт (документ) чикләрендә үтәли нумерациясә булырга тиеш.

Пункт цифрлар белән билгеләнми торган абзацлардан тора ала, әмма аларның нумерациясә күз алдында тотыла. Хисап пунктны билгели торган саннан башланган абзацтан алып барыла.

Пунктта күрсәтелә торган санап чыгару гарәп саннары белән нумерлана торган, уңнан түгәрәк тәрәзә яки рус алфавитының хәрефләргә белән ябыла торган, уңнан түгәрәк тәрәзә белән ябыла торган берәмлектән башлап, рус алфавитының хәрефләргә белән билгеләнә.

4.14. Муниципаль хокукый актта түбәндәгә мәжбүри реквизитлар бар:

1) хокукый акт төп нөсхәсендә герб, эмблема, башка символ сурәте (алар булган очракта), үзәк буенча хокукый акт төрөн билгеләү өстендә урнашкан хокукый актның төп нөсхәсендә;

2) хокукый актны кабул иткән (бастырган) жирле үзидарә органының (вазыйфаи затының) тулы исеме;

3) хокукый акт төрөн атамасы;

4) хокукый жайга салу предметын кыскача чагылдыра торган хокукый актның атамасы (исеме);

4) кабул итү (кул кую) датасы;

- 5) теркәү номеры;
- 6) хокукий акт кабул итү урыны;
- 7) тиешле хокукий актка имзаларга вәкаләтле затның, аның вазыйфасының тулы атамасын, аның шәхси имзасын (хокукий акт төп нөсхәсендә генә), аның фамилиясен һәм инициалын үз эченә алган имзасы.

4.15. Һәр төрдәге муниципаль хокукий актлар нумерациясе, аларны кабул итү датасыннан чыгып, ел чикләрендә алып барыла.

4.16. Норматив хокукий актның башка пунктларына яисә пунктның башка структур элементларына, шулай ук гамәлдәге башка норматив хокукий актларга, аларның аерым нигезләмәләренә сылтама норматив нигезләмәләренәң үзара бәйләнешен күрсәтергә яисә аларны кабатлаудан качарга кирәк булган очракларда кулланыла.

Бу чакта дәүләт хакимияте органнарының жирле үзидарә органнарына карата хокукларын һәм бурычларын жайга сала торган башка закон актларын кертү рөхсәт ителми.

V кисәк

МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКИЙ АКТЛАРНЫҢ ЮРИДИК КӨЧЕ

5.1. Муниципаль хокукий актлар, Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә торган салымнар һәм жыемнар турында жирле үзидарә вәкиллекле органнарының норматив хокукий актларыннан, шулай ук кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль хокукий актлардан тыш, муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

5.2. Муниципаль хокукий актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) гражданны, муниципаль хокукий актлардан яисә аларның федераль закон белән чикләнгән белешмәләре булган аерым нигезләмәләренән тыш, алар белән танышу мөмкинлеген тәэмин итергә тиеш.

5.3. Муниципаль норматив хокукий актның рәсми бастырып чыгарылуы булып аның муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) жирле үзидарә органының (вазыйфай затының) хокукий акты белән билгеләнгән басма вакытлы басмасында тулы текстын беренче бастырып чыгару санала. Күрсәтелгән басма басманың исеме муниципаль берәмлек халкына житкерелә.

Муниципаль норматив хокукий акт басылып чыккан очракта, ул аның текстының соңгы өлеше басылып чыккан көннән үз көченә керә.

Муниципаль норматив хокукий актларны рәсми бастырып чыгарганда аларның рәсми реквизитлары күрсәтелә.

Муниципаль норматив хокукий актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) булып тормый, әгәр алар тулысынча яки бәян ителгәндә басылып чыкмаса, шулай ук рәсми сайтта басылып чыкмаса.

5.4. Муниципаль норматив хокукий жирлекнең рәсми басылышы булып аның тулы текстын Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми сайтында бастырып чыгару санала <http://pravo.tatarstan.ru/> Фәрит Мөхәммәтшин "Бердәм Россия" бөтенроссия сәяси партиясенәң Татарстан төбәк бүлегә сәяси советы утырышын уздырды

5.5. Муниципаль норматив булмаган хокукый актлар, эгәр муниципаль норматив булмаган хокукый актта башкасы күрсәтелмәгән булса, муниципаль берәмлек уставы нигезендә үз көченә керә.

5.6. Муниципаль хокукый актны рәсми бастырып чыгарганда муниципаль хокукый актның төп нөсхәсе белән чагыштырганда хаталар, басмалар, башка төгәллек кертелгән очракта, муниципаль хокукый актны кабул иткән органның төгәлсезлеген төзәтү турында рәсми хәбәрнамәсе һәм тиешле нигезләмәләрнең чын редакциясе басыла.

5.7. Муниципаль хокукый актларның төп нөсхәләрендә хаталарны, басмаларны һәм башка житешсезлекләргә төзәтү, төгәлсезлекләр булган муниципаль хокукый актка тиешле үзгәрешләр кертү юлы белән генә гамәлгә ашырыла.

5.8. Муниципаль норматив хокукый актлар югары юридик көчкә ия булган актларның өстенлеге принцибы нигезендә эшли.

Муниципаль норматив хокукый актлар арасында коллизия очрагында хокук мөнәсәбәтләре субъектлары югарырак юридик көчкә ия булган акт нормасына таянырга тиеш.

Тигез юридик көчкә ия муниципаль норматив хокукый актлар арасында коллизия очрагында, соңрак кабул ителгән акт нигезләмәләре гамәлдә була.

5.9. Актның гамәлдә булу вакыты бары тик бөтен муниципаль акт өчен генә билгеләнергә мөмкин. Бу очракта элекке муниципаль актның гамәлдә булуын нинди сәләткә саклавы күрсәтелә.

Билгеләнгән вакыт чыкканчы, муниципаль актны чыгарган орган аның гамәлдә булуын яңа вакытка озайтты яки аңа сроксыз характер бирү турында Карар кабул итәргә мөмкин.

5.10. Муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аның үз көченә кәргән мизгелдән башлана һәм үз көчләргә югалган вакытта туктатыла.

5.11. Муниципаль норматив хокукый акт, эгәр акт белән башкасы каралмаган булса, сроксыз гамәлдә була.

Муниципаль норматив-хокукый акт анда күрсәтелгән вакыт эчендә яисә аларда булган күрсәтмәләргә үтү сәргы дәвамьнда гамәлдә була.

5.12. Муниципаль хокукый акт яки аның аерым нигезләмәләргә очрактарда үз көчләргән югалта:

- 1) актның гамәлдә булу сәргы тәмамлану;
- 2) үз көчен югалткан орган яки аны чыгарган вазыйфаи зат дип тану.

5.13. Муниципаль хокукый актларның гамәлдә булуы, эгәр муниципаль хокукый актта башкасы билгеләнмәгән булса, муниципаль берәмлекнең бөтен территориясенә кагыла.

Муниципаль хокукый актларның гамәлдә булуы, эгәр муниципаль хокукый актта башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек территориясендә булган барлык юридик һәм физик затларга кагыла.

5.14. Муниципаль хокукый акт үз көченә кәргәнчегә кадәр барлыкка килгән мөнәсәбәтләргә (кере көчкә ия түгел) кагылмый, актта ул үз көченә кәргәнчегә кадәр барлыкка килгән мөнәсәбәтләргә кагыла дип карала.

Муниципаль хокукый актка кере көч бирү гражданның хокукларын

кысрыкларга тиеш түгел.

5.15. Муниципаль хокукый актлар үз көчлөрөн югалткан дип танылырга мөмкин яисә аларның гамәле жирле үзидарә органнары һәм тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарәнең вазыйфай затлары, ә жирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрөн гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә - димәк Россия Федерациясә дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы тарафыннан туктатылырга мөмкин.

Муниципаль норматив хокукый актлар суд тарафыннан федераль законнарда каралган тәртиптә гамәлдә түгел дип танылырга мөмкин

5.16. Муниципаль норматив хокукый актлар, әгәр ихтыяж аларда югалса, ә алар әле үз көченә кермәгән булса, юкка чыгарылырга мөмкин.

5.17. Муниципаль хокукый актны (аның аерым өлешен) юкка чыгару (үз көчен югалткан дип тану) муниципаль хокукый акт белән бертигез юридик көч башкарыла.

5.18. Нинди дә булса төп муниципаль хокукый акт үз көчен югалткан дип таныла торган муниципаль хокукый актта шулай ук төп актка хронологик тәртиптә үзгәрешләр кертү турында барлык муниципаль хокукый актлар үз көчен югалткан дип таныла. Кирәк булганда муниципаль хокукый актның аерым структур элементлары үз көчләрөн югалткан дип танылырга мөмкин.

5.19. Муниципаль норматив хокукый актны гамәлдән чыгарганда (үз көчен югалткан дип тану) рәсми билгеләмәдән тыш (акт төре; Актны кабул иткән орган яисә вазыйфай зат; актның датасы, номеры һәм атамасы) аны рәсми бастырып чыгару чыганагы турында, шулай ук аңа үзгәрешләр кертелгән муниципаль норматив хокукый актны рәсми бастырып чыгару чыганагы турында белешмәләр күрсәтелә.

5.20. Муниципаль хокукый актка (документ) үзгәрешләр үзгәртелә торган муниципаль хокукый акт (документ) кабул ителгән (расланган) төре муниципаль хокукый акт белән кертелә.

5.21. Жирле үзидарәнең вәкиллекле органын юкка чыгару (бетерү) яисә үзгәртеп кору) очрагында әлегә орган тарафыннан кабул ителгән (чыгарылган) муниципаль хокукый актларның гамәлдә булуын үзгәртү, туктатып тору һәм туктату турындагы мәсьәләләр аның хокукый дэвамчысы яки югарыдагы орган йә жирле үзидарәнең вәкиллекле органын бетерү яисә үзгәртеп кору турында Карар кабул иткән орган тарафыннан хәл ителә.

5.22. Әгәр муниципаль хокукый актка үзгәрешләр аның структур элементы текстыннан төшереп калдыруны күздә тотса, төшереп калдырылган текст структур элемент төрен һәм тулы исемн, хокукый актның датасын һәм номерын күрсәтеп «төшереп калдырылды (төшереп калдырылды)» сүзләре белән алмаштырыла. Шулай ук вакытта текстның структур элементларын билгели торган номерлар яки хәрәфләр саклана.

5.23. Яңа кабул ителгән законнар белән яисә яңа кабул ителгән (чыгарылган) муниципаль хокукый акт белән каршылыкка керткән муниципаль хокукый актлар йә тулысынча аларга йөкләнгән, тиешле актны кабул итү юлы

белән үз көчләрән югалткан дип таныла.

5.24. Яңа муниципаль хокукый актны кабул иткәндә (бастырып чыгарганда) башка муниципаль хокукый актларга үзгәрешләр кертү яисә муниципаль хокукый актларның үз көчләрән югалтуын тану кирәк булса, яңа хокукый акт проекты белән бер үк вакытта тиешле тәкъдимнәр дә кертелә.

5.25. Элек кабул ителгән (бастырып чыгарылган) муниципаль хокукый акт тулылана торган яңа пунктларга, әгәр күрсәтелгән пунктлар текстның уртасына урнаштырылган булса, беренчесенән башлап, өстәмә тәртип номерлары ноктасы аша өстәлеп, алдагы пункт номерларыннан торган номерлар бирелә.

Әгәр күрсәтелгән пунктлар текст ахырында урнаштырылса, аларга соңгы пунктның номеры артыннан килүче номерлар бирелә.

Пунктка яңа пунктларны керткәндә, пункттан төшереп калдырылганда, пунктларның элекке номерациясен үзгәртү рөхсәт ителми

5.26. Муниципаль хокукый актка үзгәрешләр берничә тапкыр кертелсә, бу аны хокук куллануда кыенлыklar тудыра икән, хокукый жайга салуның элекке предметы булган яңа муниципаль хокукый актны кабул итеп, аны үз көчөн югалткан дип тану зарур.

5.27. Үзгәрешләр һәрвакыт төп муниципаль хокукый актка гына кертелә. Муниципаль хокукый актка үзгәрешләр кертү юлы белән төп муниципаль хокукый актка үзгәрешләр кертү мөмкин түгел.

5.28. Гамәлдә булу вакыты чыккан муниципаль хокукый актлар, үз көчләрән югалткан дип тану турында муниципаль хокукый акт кабул ителмичә генә, юридик көчөн югалта.

VI КИСӘК.

АҢЛАТМА НОРМАТИВ ХОКУКЫЙ АКТ

6.1. Муниципаль норматив хокукый актка рәсми аңлатма бирү аның мәгънәсен үзгәртүгә тиеш түгел. Хокукый нормаларны рәсми аңлату актлары белән билгеләү рөхсәт ителми.

6.2. Муниципаль норматив хокукый актларга рәсми аңлатма бирү жирле үзидарә органнары яисә норматив хокукый актларны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан, шул ук формада, аңлатыла торган норматив хокукый актлар кабул ителгән формада гамәлгә ашырыла.

6.3. Рәсми аңлатма бирү актлары мөстәкыйль әһәмияткә ия түгел һәм бары тик алар аңлаткан муниципаль норматив хокукый актлар белән генә кулланыла. Муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү яисә юкка чыгару тиешле актларны рәсми аңлатуны юкка чыгаруны аңлата.

6.3. Муниципаль норматив хокукый актларга аңлатма бирү хокук чыгару инициативасы субъектлары запрослары буенча, шулай ук аларны чыгарган (кабул иткән) орган (вазыйфай зат) инициативасы буенча гамәлгә ашырылырга мөмкин.

6.4. Муниципаль норматив хокукый актны рәсми аңлату тәртибе, әлеге Нигезләмә нормаларын исәпкә алып, жирле үзидарәнең вәкиллекле органы тарафыннан кабул ителә торган хокукый акт белән билгеләнә.

6.5. Муниципаль норматив хокукый актка рәсми аңлатма бирү хокукына ия булмаган оешмалар һәм затлар тарафыннан бирелә торган аңлатма бирү юридик көчкә ия түгел.